

Súd: Okresný súd Vranov nad Topľou
Spisová značka: 10C/12/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8820200664
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Kopina
ECLI: ECLI:SK:OSVT:2022:8820200664.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Vranov nad Topľou sudcom JUDr. Martinom Kopinom v spore žalobcu: Rozhlas a televízia Slovenska, Mlynská dolina, 845 45 Bratislava, IČO: 47232480 proti žalovanej: Y. Y., W.. XX.X.XXXX, Q. XXX, I.. U. W. M., o zaplatenie sumy 245,81 eur s prísl., t a k t o

rozhodol:

I. Žalovaná je p o v i n n á zaplatiť žalobcovi sumu 142,28 eur v splátkach po 10 eur mesačne, pričom každá splátka bude splatná vždy do posledného dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku. Omeškaním čo aj len s jednou splátkou sa stáva splatný celý zvyšok neuhradeného dlhu.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu z a m i e t a.

III. Žalobca m á voči žalovanej nárok na náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho konania Krajského súdu v Prešove prebiehajúceho pod číslom konania 19Co/24/2021 v rozsahu 23,30 %. O výške tohto nároku rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku.

odôvodnenie:

1. Žalobou doručенou súdu dňa 10.3.2020 si žalobca voči žalovanej uplatnil nárok na zaplatenie 245,81 eur s príslušenstvom a náhradu trov konania vrátane vynaložených nákladov spojených so súdnym konaním.

2. Svoj návrh odôvodnil tak, že žalobca Rozhlas a televízia Slovenska je verejnoprávna inštitúcia zriadená na základe zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska. Žalobca je aktívne vecne legitimovaný na podanie tohto návrhu. Žalovaná je zo zákona platiteľom úhrady za služby verejnosti podľa §3 písm. a) Zákona č. 340/2012 o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska (ďalej len „ZOU“) vo výške 4,64 EUR mesačne podľa § 6 ods. 1. ZOU s periodicitou platenia úhrad mesačná, v zmysle § 7 zákona. Žalobca kontrolou úhrad podľa § 8 ZOU zistil, že žalovaná ku dňu podania návrhu nezaplatila úhradu v zmysle zákona za kontrolované obdobie 1.9.2014 až 30.6.2019. Písomnou výzvou zo dňa 21.6.2019 žalobca vyzval žalovanú na zaplatenie omeškanej úhrady a zaplatenie poštových sadziieb. Žalovaná nezaplatila úhradu a poštovné sadzby v lehote do 30-tich dní od doručenia výzvy, preto je povinná v zmysle § 10 ods. 3 ZOU zaplatiť aj pokutu v sume 17 eur. Dlh žalovanej predstavuje sumu 228,81 eur, ktorá pozostáva z neuhradených mesačných predpisov v kontrolovanom období 01.9.2014 - 30.6.2019. Výška dlhu je súčtom počtu neuhradených predpisov v kontrolovanom období a sadzby pokuty v zmysle § 10 ods. 3 ZOU. Nárok žalobcu na zaplatenie úhrady nie je nárokom, ktorý by vyplýval zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisel so spotrebiteľskou zmluvou ale vyplýva priamo zo ZOU, pričom ide o neekvivalentné plnenie, ktoré sa svojou povahou približuje dani.

Podľa § 3 ZOU je osoba platiteľom bez ohľadu na to, či služby žalobcu využíva alebo nie. Spor nemožno považovať za spotrebiteľský podľa § 290 zákona č.160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku.

3. O podanej žalobe Okresný súd Vranov nad Topľou rozhodol Rozsudkom sp. zn. 10C/12/2020-21 zo dňa 20.10.2020 takto:

I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 26,28 € a uhradiť náklady spojené s vymáhaním na poštovné v sume 1,45 €, a to všetko do 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamieta.

III. Žalovaná nemá voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania.

4. Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Prešove Uznesením sp. zn. 19Co/24/2021-47 zo dňa 23.11.2021 rozhodol tak, že zrušil rozsudok v jeho napadnutej časti, t.j. vo výroku II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku III. o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Odvolací súd v čiastočne zrušujúcom uznesení poukázal na § 7 ods. 1, § 10 ods. 2 Zák. č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska (ďalej len „ZOU“) a dôvodovú správu k § 10 citovaného zákona.

6. Podľa názoru odvolacieho súdu preto nemožno prijať iný výklad pre túto vec relevantných zákonných ustanovení, než ten, že zákonná povinnosť žalobcu ako vyberateľa úhrad v prípade, ak zistí, že platiteľ nezaplatil úhradu sa výlučne viaže na okamih zistenia omeškania, ktorej splnenie povinnosti nemožno bez ďalšieho viazať na hneď nasledujúcu deň po splatnosti úhrady. Neskoršie zistenie omeškania by mohlo mať nanajvýš vplyv na zoslabenie práva, ako dôsledku prípadnej kvalifikovane vnesenej námietky protistranou (ods. 22 zrušujúceho Uznesenia Krajského súdu v Prešove). Ďalej uviedol, že prvoradou úlohou všeobecných súdov a zmyslom občianskeho súdneho konania je nachádzanie (hľadanie) hmotného práva a spravodlivé riešenie sporov medzi stranami sporu. V prejednávanom prípade však žalovaná tvrdí, že je už dlhšiu dobu odpojená od elektrickej energie, že je poberateľkou dávky v hmotnej núdzi, že býva so synom, ktorý je bez príjmu, preto nemá dostatok finančných prostriedkov. Z uvedeného by bolo možné predpokladať záver, či žalovaná nespĺňa podmienky pre oslobodenie od platenia koncesionárskych poplatkov. Následne však bude treba z uvedenej okolnosti vyvodiť konzekvencie aj vo vzťahu k úspechu žaloby (ods. 23 zrušujúceho Uznesenia Krajského súdu v Prešove). Povinnosťou súdu prvej inštancie bude v ďalšom konaní sa riadiť názorom odvolacieho súdu, opätovne vec prejednať, v potrebnom rozsahu vykonať dokazovanie, vyhodnotiť argumentáciu žalobcu a rovnako aj žalovanej, výsledky celého konania zhodnotiť a potom vo veci rozhodnúť. Tiež rozhodnúť o náhrade trov konania, ktoré vznikli aj pred odvolacím súdom.

7. Podľa § 391 ods. 2 Zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

8. V danom prípade je predmetom konania zaplatenie sumy 245,81 eur s prísl.. S poukazom k uvedenému súd v súlade s § 297 a § 219 ods. 3 CSP vyhlásil v danej veci rozsudok bez nariadenia pojednávania.

9. Okresný súd Vranov nad Topľou po vrátení veci nadriadeným súdom, súc viazaný jeho právne záväzným právnym názorom (§ 391 ods. 2 CSP) vec opätovne prejednal, oboznámil sa s právnymi argumentami žalobcu v podanom odvolaní, vyjadrení žalovanej k odvolaniu ako aj opätovnom vyjadrení žalobcu k vyjadreniu žalovanej a konštatuje, že aj po doplnení dokazovania zistil skutkový stav totožne ako v pôvodnom rozsudku súdu prvej inštancie, t.j. totožne ako ho popísal žalobca v pôvodne podanej žalobe. Teda, že si uplatňuje žalobou sumu 228,81 eur, pozostávajúcu zo 49 neuhradených mesačných predpisov úhrad za služby verejnosti podľa ZOU, a to za kontrolované obdobie 1.9.2014 až 30.6.2019, k tomu plus pokutu 17 eur (§ 10 ZOU) a náklady za vymáhanie pozostávajúce zo zaplatených poštových sadzieb vo výške 1,45 eur.

10. Na zistený skutkový stav veci súd aplikoval nasledovné právne normy:

11. Podľa §4 ods. 1 ZOU, Vyberateľom úhrady a príjemcom úhrady je Rozhlas a televízia Slovenska.

12. Podľa §10 ods. 5 ZOU, Nárok na zaplatenie úhrady, s ktorou je platiteľ v omeškaní, pokuty podľa odsekov 3 a 4 a poštových sadzieb je povinný vyberateľ úhrady uplatniť na súde.

13. Podľa §3 písm. a) ZOU, Platiteľ úhrady (ďalej len „platiteľ“) je fyzická osoba, ktorá je evidovaná dodávateľom elektriny²⁾ v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti³⁾ ako odberateľ elektriny v domácnosti²⁾ v odbernom mieste,²⁾ pre spotrebu v byte alebo v rodinnom dome.

14. Podľa § 6 ods. 1 ZOU, Platiteľ podľa § 3 písm. a) platí úhradu 4,64 eur za každý aj začatý kalendárny mesiac. Platiteľ podľa § 3 písm. a), ktorý je evidovaný dodávateľom elektriny v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti vo viacerých odberných miestach, platí úhradu len za jedno odberné miesto, ak vznik tejto skutočnosti oznámi a preukáže vyberateľovi úhrady podľa § 9 ods. 6 písm. c).

15. Podľa § 7 ZOU, Povinnosť platiť úhradu vzniká od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom sa osoba stala platiteľom, a zaniká posledný deň kalendárneho mesiaca, v ktorom osoba prestala byť platiteľom. Úhrada sa platí mesačne; úhradu za príslušný kalendárny mesiac je platiteľ povinný zaplatiť do posledného dňa príslušného kalendárneho mesiaca. Úhradu možno zaplatiť jednorazovo za štvrťrok, polrok alebo rok; platiteľ je povinný zaplatiť úhradu do posledného dňa prvého kalendárneho mesiaca obdobia, za ktoré sa táto úhrada platí. Úhradu alebo jej časť zaplatenú bez právneho dôvodu je vyberateľ úhrady povinný platiteľovi vrátiť do 60 dní odo dňa a)zistenia tejto skutočnosti vyberateľom úhrady alebo b)doručenia písomnej žiadosti platiteľa o vrátenie úhrady alebo jej časti; k žiadosti platiteľ priloží doklad preukazujúci nárok na vrátenie tejto úhrady alebo jej časti. Právo na vrátenie úhrady alebo jej časti podľa odseku 4 zanikne uplynutím dvoch rokov nasledujúcich po roku, v ktorom bola úhrada vyberateľovi úhrady zaplatená. Úhrada sa platí na účet vyberateľa úhrady.

16. Podľa §10 ods. 1 ZOU, Platiteľ, ktorý nezaplatí úhradu podľa § 7, je v omeškaní so zaplatením úhrady.

17. Podľa §10 ods. 3 ZOU, Ak platiteľ podľa § 3 písm. a) nezaplatí úhradu a poštové sadzby v lehote do 30 dní od doručenia výzvy podľa odseku 2, platiteľ je povinný zaplatiť vyberateľovi úhrady aj pokutu 17 eur.

18. V zmysle § 52 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

19. Podľa § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka, Ak však z povahy zmlúv alebo stranám známeho účelu zmlúv uvedených v odseku 1 pri ich uzavretí zrejme vyplýva, že tieto zmluvy sú od seba vzájomne závislé, vznik každej z týchto zmlúv je podmienkou vzniku ostatných zmlúv. Zánik jednej z týchto zmlúv iným spôsobom než splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie spôsobuje zánik ostatných závislých zmlúv, a to s obdobnými právnymi účinkami.

20. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

21. Ako vyplýva z § 53 ods. 2, ods. 3 Občianskeho zákonníka, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

22. Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

23. Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka).

24. Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

25. Podľa §54a Občianskeho zákonníka, Premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať a ani ho platne zabezpečiť; ustanovenie § 151j ods. 2 tým nie je dotknuté. Zmeniť obsah premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy, nahradiť ho novým právom alebo obnoviť jeho vymáhateľnosť možno len na základe právneho úkonu dlžníka, ktorý o premlčaní vedel.

26. Podľa § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

27. Podľa §100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, Právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

28. Podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka, Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

29. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, Pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

30. Podľa § 290 CSP, Spotrebiteľský spor je spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou.

31. Podľa § 220 ods. 2 CSP, V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

32. Podľa § 255 ods. 1 CSP, Súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

33. Podľa § 255 ods. 2 CSP, Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

34. Podľa § 262 ods. 2 CSP, O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

35. Po aplikovaní uvedených právnych noriem na zistený skutkový stav veci v súlade s právne záväzným právnym názorom vyjadreným v zrušujúcom uznesení nadriadeného súdu a v kontexte toho času už ustálenej rozhodovacej praxe (porovnaj napr. Uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn.

20CoCsp/6/2020 zo dňa 29.4.2021, Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6Co/93/2017 zo dňa 29.5.2018, Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 10Co/8/2021 zo dňa 17.6.2021 atď.) súd vec takto právne hodnotí:

36. Súd právny vzťah, z ktorého žalobca odvodzuje nárok, posúdil ako spotrebiteľský v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a rozhodoval o ňom ako o spotrebiteľskom spore s ochranou slabšej strany podľa prvého dielu, druhej hlavy (§290 a nasl.) CSP. K posúdeniu hmotno-právneho základu tohto sporu ako spotrebiteľského súd uvádza nasledovné:

37. Existuje súvislosť medzi službou verejnoprávneho vysielania a sporným poplatkom, či úhradou (tiež „koncesionársky poplatok“), aj keď povinnosť zaplatiť tento poplatok nevyplýva z bezprostredného poskytnutia služby, ktorej priamu hodnotu by tento poplatok či úhrada predstavovala, ale tento poplatok súvisí výlučne s uzavretou zmluvou o dodávke elektrickej energie bez prípadnej súvislosti s preukázanou držbou televízneho prijímača, či rozhlasového aparátu.

38. Samotný prístup k takejto službe, tiež možno povedať, že je voľným a nepodlieha zaplateniu tohto poplatku ako v prípade napr. zaplatenia poplatku za službu prijímania kódovaných televíznych staníc, kedy až zakúpením príslušného kódovacieho zariadenia možno sledovať takéto televízne vysielanie.

39. Ak by sa mala dať odpoveď na povahu vzťahu čo možno najstručnejšie, tým elementárnym dôvodom na podporu spotrebiteľskej povahy veci je fakt, že aj v prípade RTVS - vysielacej služby ide o službu, a ak ju žalovaná neprijala na obchodné účely (tiež profesiu či zamestnanie), tak ide čisto o spotrebu služby.

40. Samotný fakt, že zákonodarca nezvolil zmluvný systém, napr. povinné zmluvné prijímanie predmetnej vysielacej služby, nemôže byť prekážkou pre to, aby státisíce občanov stratili status konzumentov služby. Naopak, svojim spôsobom legislatívne vnútenie televíznej a rozhlasovej služby je jedna z okolností, ktoré majú potenciál ovplyvniť v budúcnosti posudzovanie obchodných praktík RTVS, či nie sú nekalé. Ako RTVS priznáva, aj keď len sčasti, predsa len aj ona podniká a robí tak v rámci poskytovania služby širokým vrstvám obyvateľstva.

41. Právne predpisy o ochrane spotrebiteľov pred nekalou praxou sú potencionálne vo vzťahu k širokým vrstvám obyvateľstva tými, ktoré dávajú odpoveď o možných spotrebiteľských konzekvenciách vzťahu medzi RTVS a prijímateľmi (konzumentmi) predmetnej transmisijnej služby. Smernica Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nie je pritom jedinou smernicou spotrebiteľského práva.

42. Ide o odvodený záväzok vo vzťahu k verejnoprávnej inštitúcii. Ak by sa aj pripustila možnosť, že nejde o spotrebiteľský vzťah, potom za relevantné treba považovať vzťahy aj len súvisiace. V tomto smere zákon zaraďuje pod režim spotrebiteľského práva nielen spory zo spotrebiteľských zmlúv, ale aj spory súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou (porov. slovo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou v § 290 CSP).

43. Napriek skutočnosti, že vzťah priamo medzi platiteľom úhrady a RTVS nevznikol tým najbežnejším spôsobom („zmluvou“), nemožno prehliadať skutočnosť, že podmienkou jeho vzniku je uzavretie „štandardnej“ spotrebiteľskej zmluvy. Ak teda tento „pridružený vzťah“ má byť nejakým spôsobom právne posúdený, zrejme musí byť posúdený v súlade s prvotnou zmluvou (o dodávke elektriny), od ktorej sa odvíja a ktorá spotrebiteľskou zmluvou nepochybne je.

44. Záver o spotrebiteľskej povahe právneho vzťahu medzi sporovými stranami podporujú aj argumenty právnej logiky, konkrétne argumentum a contrario. Ak by súd prijal právny záver, v zmysle ktorého RTVS nemá postavenie dodávateľa, poprel by tým judikáúru Súdneho dvora Európskej únie o vymedzení dodávateľa v prípadoch poskytovania služieb verejnoprávnymi korporáciami (napr. C-147/16). Z obsahu súdneho spisu je zároveň zrejmé, že žalovaná nevystupuje v právnom postavení fyzickej osoby, ktorá koná v rámci svojej podnikateľskej alebo obchodnej činnosti.

45. K posúdeniu spotrebiteľského základu právnej povahy tohto sporu súd v ďalšom odkazuje ako už je uvedené vyššie, na ustálenú prax súdov (porovnaj napr. uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 20CoCsp/6/2020 zo dňa 29.4.2021, rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 6Co/93/2017 zo dňa 29.5.2018, rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 10Co/8/2021 zo dňa 17.6.2021, Uznesenie

sp. zn. 6Co/9/2021-41 zo dňa 14.10.2021, atď.), od ktorej súd nevidí dôvod sa odkloniť. Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 10Co/8/2021 zo dňa 17.6.2021 dokonca priamo vychádza z premisy consumer povahy obdobného sporu bez toho, aby túto povahu širšie zdôvodňoval, pričom sa hlbšie zaoberá následkami vyplývajúcimi z tejto premisy, a to zákazu vymáhania premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy podľa §54a Občianskeho zákonníka.

46. Rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 6Co/93/2017 z 29.5.2018 bol po ustálení spotrebiteľskej povahy sporu potvrdený rozsudok súdu nižšej inštancie, ktorým tento súd úhradu za obdobie viac ako 3 rokov pred podaním žaloby nepriznal, prihliadajúc na všeobecnú premlčaciu dobu podľa predpisov občianskeho práva a ex offo zohľadnenie premlčania §-om 5b Spotrebiteľského kódexu (Zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa). Nálezom Ústavného súdu SR PL.ÚS 11/2016-60 zo dňa 7.2.2018 ale Ústavný súd rozhodol o ústavnej nekonformnosti citovaného §5b Zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (jeho nesúlady s čl. 46 ods. 1, v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR). Túto ústavnú nekonformnosť §5b Zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa zákonodarcia konvalidoval prijatím novely Občianskeho zákonníka Zákonom č. 343/2018, ktorým sa Občiansky zákonník doplnil o §54a v tomto znení: „Premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať a ani ho platne zabezpečiť; ustanovenie § 151j ods. 2 tým nie je dotknuté. Zmeniť obsah premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy, nahradiť ho novým právom alebo obnoviť jeho vymáhateľnosť možno len na základe právneho úkonu dlžníka, ktorý o premlčaní vedel.“, a to s účinnosťou od 5.12.2018.

47. Súd cituje z dôvodovej správy zákonodarcu k tejto novele:

„Zavedenie osobitnej úpravy uplatňovania premlčaných nárokov zo spotrebiteľských zmlúv a ich zabezpečenia je reakciou na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 11/2016-60, zo dňa 7. februára 2018, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol, že ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Inštitúty premlčania a preklúzie sú v zásade inštitútmi „jednoduchého práva“, je však namieste používať ich po zohľadnení a vyvážení všetkých hodnôt, ktoré sú dotknuté. Je nesporné, že je prípustné, aby zákonodarcia robil „sektorové výnimky“ pri normovaní obsahu inštitútov súkromného práva s ohľadom na premlčanie či preklúziu, a pre určité typy právnych vzťahov nastavoval jednak rozdielne premlčacie doby (rozlišovanie medzi všeobecnou premlčacou dobou a osobitnými) alebo aj rozdielne právne následky pre nevykonanie práva v určitej dobe (preklúzia podľa § 504 Občianskeho zákonníka).

Pri subjektívnych majetkových právach zo spotrebiteľskej zmluvy je opodstatnené, aby sa po uplynutí premlčacej doby tieto práva dostali „ex lege“ do polohy naturálnych záväzkov. Predkladateľ je presvedčený, že po uplynutí premlčacej doby, najmä s ohľadom na súčasný stav trhovej ekonomiky, niet v zásade z pohľadu štátnej moci záujmu hodného ochrany na podpore vynucovania plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy, ak sa právo niektorej zo strán premlčalo. Významom inštitútu premlčania nie je automatické oslobodenie dlžníka od plnenia záväzku. Základným cieľom navrhovanej právnej úpravy je vytvorenie priestoru na to, aby dlhy plynúce zo spotrebiteľských zmlúv boli vymáhané len v rozumnom a primeranom čase a dlžník nebol nútený prostriedkami s prvkami štátneho donútenia zaplatiť dlh, vo vzťahu ku ktorému uplynulo značné časové obdobie, v dôsledku čoho by mohla byť oslabená jeho pozícia (napr. nebude už disponovať dôkazmi). Právo plynúce zo spotrebiteľskej zmluvy sa uplynutím premlčacej doby tak ex lege dostáva do polohy naturálneho záväzku, ktoré je možné splniť dobrovoľne povinným subjektom, avšak toto právo nemožno vymáhať proti vôli povinného subjektu (dlžníka). V tomto prípade sa vylučuje kondícia, t. j. v prípade dobrovoľného plnenia premlčaného dlhu dlžníkom sa prijaté plnenie nepovažuje za bezdôvodné obohatenie (§ 455 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Za vymáhanie premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy sa v tomto kontexte rozumie súdne konanie, exekučné konanie a rozhodcovské konanie. Nemožnosť vymáhania premlčaného práva zo spotrebiteľskej zmluvy zohľadňuje dynamickosť spotrebiteľského prostredia a vedomie tohto rizika bude oprávnené motivovať veriteľov vymáhať svoje pohľadávky čo najskôr.

Premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy v zmysle navrhovanej právnej úpravy nemožno platne zabezpečiť, čo však nemá vplyv na výkon zabezpečenia v prípade, ak bolo právo zo spotrebiteľskej zmluvy zabezpečené pred uplynutím premlčacej doby. Zabezpečením v tomto prípade treba rozumieť všetky zabezpečovacie inštitúty upravené v § 544 a nasl. Občianskeho zákonníka vrátane záložného práva. V tejto súvislosti právna úprava výslovne uvádza, že premlčanie práva zo spotrebiteľskej zmluvy nebráni uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia zo zálohu aj v prípade, ak ide o premlčané právo zo

spotrebiteľskej zmluvy (§ 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka). Táto právna úprava zodpovedá platnému právnenému stavu a požiadavke zabezpečenia právnej istoty veriteľov.“

48. Žalobca podal na tunajší súd žalobu dňa 10.3.2020, teda za účinnosti citovaného §54a Občianskeho zákonníka. Žalobca tak nie je oprávnený vymáhať premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy.

49. Podľa § 6 ods. 1 ZOU platiteľ podľa § 3 písm. a) platí úhradu 4,66 eur za každý jeden začatý kalendárny mesiac. Platiteľ podľa § 3 písm. a), ktorý je evidovaný dodávateľom elektriny v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti vo viacerých odberných miestach platí úhradu len za jedno odberné miesto, ak vznik tejto skutočnosti oznámi a preukáže vyberateľovi úhrady podľa § 9 ods. 6 písm. c). Vychádzajúc z citovaných ustanovení splatnosť úhrady za príslušný mesiac bola do konca tohto príslušného kalendárneho mesiaca a nasledujúcim dňom sa platiteľ úhrady dostal do omeškania. Týmto dňom začala plynúť aj premlčacia lehota vo vzťahu ku každej jednej úhrade osobitne. Ak žalobca podal žalobu na súd dňa 10.3.2020, premlčané sú všetky predpísané úhrady splatné viac ako tri roky pred týmto dátumom, teda premlčané sú všetky predpísané úhrady splatné pred 10.3.2017. Žalobca má tak nárok na úhrady, počnúc úhradou splatnou do konca 10-teho mesiaca 2017 až po úhrady splatné do dňa podania žaloby, pričom ale žalobou uplatnil nárok na úhrady za kontrolované obdobie končiace 30.6.2019. Žalobca má tak nárok na úhrady za 29 mesiacov x 4,64 eur + 17 eur (zmluvná pokuta), t.j. sumu 151,56 eur. V prevyšujúcej premlčanej časti tak súd žalobu vo výroku II. zamietol.

50. Nakoľko ale pôvodným rozsudkom súdu prvej inštancie boli priznané úhrady za dva mesiace, a to mesiac apríl a máj 2019 (ods. 24 pôvodného rozsudku súdu prvej inštancie), súd túto priznanú sumu 151,56 eur ponížil o tieto dve úhrady (spolu 9,28 eur), čo v prepočte predstavuje priznanú sumu 142,28 eur. Zároveň už v tomto pôvodnom rozsudku súdu prvej inštancie priznal žalobcovi aj nárok na zákonnú pokutu 17 eur a náklady spojené s vymáhaním na poštovné v sume 1,45 eur, teda opätovne už o týchto nárokoch nerozhodoval a nepriznal ich.

51. V ďalšom súd po aplikácii §54a Občianskeho zákonníka na uplatnený nárok poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 10Co/8/2021-43 zo dňa 17.6.2021, z ktorého cituje:

„Účelom premlčania ako právneho inštitútu je zvyšovanie právnej istoty tým, že núti veriteľa uplatniť si svoje subjektívne právo v primeranom čase (v premlčacej lehote) tak, aby dlžníci neboli po časovo neprimeranú dobu nútení plniť si svoje povinnosti. Plynutím času sa totiž môže oslabovať spôsobilosť dlžníka brániť sa proti uplatnenému nároku (prostriedky procesnej obrany), čo môže vyhovovať veriteľovi. Ustanovenia § 7 ods. 2 a § 10 ods. 1 zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované RTVS jasne stanovujú, že úhradu za príslušný kalendárny mesiac je platiteľ povinný zaplatiť do posledného dňa príslušného kalendárneho mesiaca, inak je v omeškaní. Aj keď podľa ust. § 10 ods. 2 zákona č. 340/2012 Z. z. je vyberateľ úhrady povinný po zistení, že platiteľ je v omeškaní so zaplatením úhrady, platiteľa písomne vyzvať na zaplatenie tejto úhrady, podľa názoru odvolacieho súdu, táto výzva nemá vplyv na splatnosť úhrady a ani na plynutie premlčacej lehoty (výzva má vplyv na možnosť uplatnenia pokuty podľa § 10 ods. 3 citovaného zákona). Od žalobcu ako veriteľa je nutné vyžadovať, aby ako riadny hospodár spravoval a aj včas uplatňoval svoje pohľadávky. Po dlhšej dobe môže byť značne znemožnené žalovanému riadne sa brániť proti podanej žalobe (od žalovaného nie je možné spravodlivo žiadať, aby si tak dlhú dobu uchovával prostriedky procesnej obrany, napr. doklady o zaplatení úhrad, ak by ich v minulosti zaplatil).“

52. V zmysle právne záväzného záveru nadriadeného súdu (ods. 23 zrušujúceho Uznesenia Krajského súdu v Prešove) sa súd vypořiadal aj s námietkou žalovanej prednesenou v jej námietkach k odvolaniu žalobcu voči pôvodnému rozsudku súdu prvej inštancie, kde uvádza, že je v sociálne zlej situácii, elektrinu neodoberá, je od nej odpojená a poberá mesačnú dávku v sume 137 eur.

53. Tu súd uvádza, že žiadnu z uvedených skutočností žalovaná nepreukázala a stotožňuje sa s námietkami žalobcu k tomuto jej tvrdeniu, kde poukazuje na § 5 ods. písm. c) ZOU, že platiteľ úhrady je povinný nielen oznámiť, ale aj preukázať žalobcovi RTVS skutočnosti, že je poberateľom dávky v hmotnej núdzi alebo osobou spoločne posudzovanou s poberateľom dávky v hmotnej núdzi, kedy by bol oslobodený od povinnosti platiť úhrady. Žalovaná žiadnu z uvedených skutočností nepreukázala, a to ako ani žalobcovi, tak ani súdu v súdnom konaní. Okrem toho vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že v takejto situácii je „už dlhšiu dobu“, ale žiadnym spôsobom ju v tomto nešpecifikovala, a teda

neuviedla odkedy je v takejto situácii. Je tak zrejmé, že takáto situácia u nej mohla nastať kedykoľvek neskôr po kontrolovanom období neplatenia úhrad žalobcom, ktoré kontroval a súdnou cestou si uplatnil od 1.9.2016 do 30.6.2019, pričom žalobu podal až 10.3.2020.

54. Pre zmiernenie tvrdosti zákona a prihliadnuc na sociálnu a ekonomickú situáciu žalovanej jej však súd umožnil nehradiť žalobcovi priznaný nárok v riadnej trojdňovej lehote na plnenie, ale umožnil jej ho hradiť v splátkach, ktoré súd vo výroku I. rozsudku určil s prihliadnutím na jej sociálnu a ekonomickú situáciu, ktorú deklarovala vo svojom vyjadrení k odvolaniu. Takto určené plnenie žalobcu ekonomicky a sociálne neohrozí, ale plnenie naraz by mohlo ohroziť žalovanú. Nárok žalobcu je však „istený“ tým, že v prípade omeškania s niektorou splátkou sa stane splatný celý súdom priznaný nárok.

55. V priznanej časti je tak konštatovaný úspech žalobcu v rozsahu 61,65 % z pôvodnej žalovanej časti. Po prepočítaní úspechu a neúspechu tak súd určuje rozsah nároku na náhradu trov v prevažnej miere úspešnejšieho žalobcu voči v prevažnej miere neúspešnejšej žalovanej na 23,30 %. V súlade s nariadením nadriadeného súdu (ods. 25 odôvodnenia zrušujúceho Uznesenia Krajského súdu v Prešove) a § 396 ods. 3 CSP, uvedený rozsah zahŕňa aj priznanie trov žalobcu v konaní Krajského súdu v Prešove pod číslom konania 19Co/24/2021, v ktorom je tiež možné konštatovať jeho úspech.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Vranov nad Topľou, písomne, v príslušnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu.